

Švietimo ir mokslo ministro Gintaro Steponavičiaus kalba Lietuvių kalbos ugdymo strategijos pristatyme

Parengti *Lietuvių kalbos ugdymo strategija* buvo numatyta LRV priemonių plane. Buvome aiškiai apsisprendę, kad tai nebus eilinis biurokratinis popierius, kad išgyvenus du Nepriklausomybės dešimtmečius mums reikia esminių išvalgų ir principų tolesniam kryptingam judėjimui. Todėl *Strategijai* sukurti pasitelktas rimtas intelektualinis potencialas: lituanistai, humanitarai, švietimo ir akademinės bendruomenės nariai, žmonės, klasikinių išsilavinimą siejantys su įvairiopa tarptautine patirtimi.

Kolegų darbo rezultatas – ambicingas, realią ugdymo politikos kaitą numatantis dokumentas, kurio forma derinta prie turinio, o ne prie kokių nors formaliųjų reikalavimų. Jis kelia europines tendencijas atitinkančius uždavinius – būti atviriems pasauliui drauge išlaikant tapatybę ir savitumą.

Svarbiausiose Lietuvos teisės aktuose įvardytas siekis užtikrinti lietuvių kalbos, kultūros tęstinumą ir nuolatinį kūrimą kaip tautos ir valstybės savarankiškumo sąlygą iki šiol nebuvo įtvirtintas ugdymą mokykloje reglamentuojančiuose strateginiuose dokumentuose. Buvo verčiamasi aprašais, kuriuose žvilgsnis nepakildavo aukščiau kasdienės praktikos. Norėjome pakeisti šią situaciją, nes mokykla yra erdvė, kurioje augantis žmogus turi gerą progą ir laiką formuoti asmeninį santykį su tauta ir valstybe.

Reikia mokyklai pasiūlyti ir joje diegti pagrįstas modernios lietuviybės sampratas, kurių priėmimas suteiktų jaunajai kartai viską, ko XXI amžiaus žmogui reikia, kad jis augtų laisvas, kūrybingas, atsakingas, vertintų gimtąją kalbą ir Tėvynės kultūrą kaip savą, jam priklausančią ir jo pastangomis besiplėtojančią.

Pernai paskelbtas tarptautinis moksleivių pilietiškumo tyrimas rodo, kad trečdalis Lietuvos aštuntokų pirmiausia identifikuoja su Europa, tik po to – su Lietuva. Iš pirmo žvilgsnio atrodo kosmopolitiškesni net už estus ir lenkus. Galime dėl to piktintis ar liūdėti. Tačiau galime į šią situaciją žvelgti kaip į galimybę, europietiškoji identiteta paversti nacionalinės tapatybės stiprinimo katalizatoriumi. Tokioms pozityvioms pastangoms ir reikia strateginio mąstymo, sugulusio į pristatomą dokumentą.

Strategijoje suformuluotas ambicingas uždavinys – pasiekti, kad lietuvių kalbos rezultatai palyginti su tarptautiniu vidurkiu, reikšmingai gerėtų. Naujausi penkiolikmečių skaitymo gebėjimų tarptautinio tyrimo rezultatai patvirtino *Strategijoje* pabrėžtą nepatenkinamą lietuvių kalbos mokėjimo situaciją. Todėl būtina atidžiai formuoti ugdymo turinį, kelti aukštesnius reikalavimus pagrindinio ugdymo pakopoje.

Nors formaliai *Strategija* įsigaliojo Naujųjų metų išvakarėse, atsižvelgiant į kur kas anksčiau parengtą, su lituanistais ir platesne švietimo bei akademinė bendruomene svarstyta ir tobulintą jos projektą buvo rengiama naujoji lietuvių kalbos ir literatūros vidurinio ugdymo programa. *Strategijoje* įtvirtintų tikslų ir prioritetų pagrindu konstruojama būsimojo lietuvių kalbos brandos egzamino samprata. Su *Strategija* turės būti suderinti ir kiti lituanistinį ugdymą reglamentuojantys dokumentai. Svarbu, kad ir egzaminas, ir kitos priemonės, kurios labiausiai veikia ir ugdymo procesą, atitiktų joje įvardytą mokyklinės lituanistikos paskirtį – ugdyti kūrybingą, savarankiškai mąstantį Lietuvos kultūros žmogų.

Mokykla nėra uždara, ją veikia bendrasis kultūros laukas, todėl *Strategija* orientuota ir į būtinus pokyčius viešojoje erdvėje. Kūrybiškos visuomenės, gyvybingos modernios lietuviybės išlikimas ir kūrimas niekada nebuvo ir nėra savaiminis dalykas: jis reikalauja sąmoningų pačios bendruomenės pastangų. *Strategijos* įgyvendinimo sėkmė priklausys ir nuo akademinės, mokslo bendruomenių dalyvavimo stiprinant lituanistiką, humanitarinę kultūrą mokykloje. Kviečiu į šią talką, pabrėždamas, kad *Strategijoje* pirmą kartą mokyklinė lituanistika apibūdinta kaip sudedamoji visos lituanistikos dalis, ji įtraukta į valstybės inicijuojamas lituanistikos programas ir priemones.

Strategijos įgyvendinimo planas bus rengiamas ir atnaujinamas kasmet atsižvelgiant į rezultatus, tariantis su mokytojais ir mokslininkais, kad numatytos priemonės būtų efektyviausios Strategijos tikslams pasiekti.

Dėkoju rengimo darbo grupei, kad turime šiuolaikišką, ilgalaikius modernios lietuviybės kūrimo uždavinius numatančią *Lietuvių kalbos ugdymo strategiją*, kuri neišsitenka ketverių metų planavimo dokumento rėmuose, bet brėžia kryptis bent dešimčiai ar keliolikai metų.